

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izda vsak četrtek in velja s postno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za četrta leta 6 K. — Naročnina izven Jugoslavije 32 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo, če obsegajo 4 strani 40 vin., na 8 straneh 60 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroska cesta št. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Za inserate se plačuje od enostopne petitive za enkrat K 1-80. Za večkratne oglašje primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 50 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. Nezaplate reklamacije so pošiljne proste.

Naša valuta in draginja.

Koncem preteklega mesca je dosegla draginja glede vseh življenjskih potrebščin svoj višek. Hvala Bogu, ni se ustavila na že res neznosnem višku, ampak pretirane svetovne cene so začele in padajo prav znatno od dne do dne z ozirom na živila, obleko in tudi nekatere industrijske izdelke.

Vsestransko padanje cen je povzročila izvanredno dobra letina letos. Ako govorimo o znižanju cen in o dobri letini, mislimo predvsem našo agrarno državo Jugoslavijo. Ravno bogata letina v Jugoslaviji je najbolj pospešila, da pada draginja. Glede preskrbe Evrope s potrebnim živežem prideta namreč v poštev edino le: Jugoslavija in Rumunija. Poljska, tudi agrarna država, je še vsa opustošena vsled svetovne vojne in je tudi sedaj v hudi borbi z Rusijo. Boljševiška Rusija še ne pride letos glede izvoza živeža vsled njenih neurejenih notranjih, prometnih in zunanjih zadev v poštev. Poleg Jugoslavije je uvaževati z ozirom na izvoz živil edino še Rumunijo, ker druge evropske države so bile navezane na tozadevni uvoz že pred vojno, kaj se le sedaj po vojni, ko so pokrajine od žitorodnih dežel, ki mejijo na Jugoslavijo, ali izrpane po vojni, ali pa še danes opustošene. Radi letošnje kruhorodnosti naše države se obrača vse do Jugoslavije, jo prosi odpomoci glede prehrane, sklepa ž njo trgovinske pogodbe in jej obljublja vsakovrstnega blaga in industrijskih izdelkov v zameno. Ravno te dni se vršijo v Beogradu pogajanja med našo kraljevino in Avstrijo, ki so gospodarskega značaja in se tičejo dobave prehrane iz Jugoslavije za Avstrijo. Naš minister za trgovino je odločil z ozirom na bogate obete letošnje žetve, da se izvozijo odvisne stare zaloge živeža, katere je hranila naša država za rezervo v morebitni slabi letošnji letini. Pripravljalni odbor osrednje zadruge za izvoz

bo torej izvozil: 4000 vagonov pšenice, 15.000 vagonov koruze in 10.000 prešičev. Ječmena in sočinja pa sme izvozna zadruga izvažati do konca tega meseca neomejene količine.

Naša bogata žetev in dovoljenje za izvoz sta povzročila tudi na denarnem trgu preobrat. Denar drugih držav je padel kar čez noč, naša krona in dinar pa se dvigata in rasteta, da se moramo kar čuditi. Ako bomo letos žetev lepo spravili in bogato preobilico izvozili, bomo tudi z ozirom na vrednost našega denarja stali na isti ali vsaj približno isti stopinji z drugimi državami v Evropi, ki so nas dozdaj znatno prekašale v valuti. Z obilnim izvozom naše žetve pa ne bo rasla samo vrednost našega denarja, ampak bodo padale tudi cene obleki in drugim potrebščinam, katere bomo dobavljali iz drugih držav proti zamenji. Saj v drugih državah je že začela tudi znatno padati cena bombaževini in volni.

Tudi pri nas v Jugoslaviji so zaloge oblek in sukna naših trgovcev precej že napolnjene, z rastjo naše valute padale bodo tudi cene oblek.

Letošnje leto nam torej obeta sigurno odpomoci v res že neznosni draginji. Če Bog da, bomo letošnje jesen zrli s ponosom, navdušenostjo in zadovoljem na našo mlado državo, ki si je v primeroma kratkem času pomogla iz vojnega gorja, pomanjkanja in velike draginje.

Kmetje pa, ki boste prejeli lep denar za poljske pridelke. Šedite z njim. Nikakor ne smemo misliti, da bodo poljski pridelki padli na predvojno — smešno nizko ceno, ne, ker povpraševanje po izvozu naše prehrane bo obilno iz sosednih držav.

Naša Jugoslavija se vsestransko jači in pridobiva na ugledu, ker bo letos krušni vir vsem glede živeža pomoč potrebnim evropskim državam.

Židovski moloh.

Židje, jugoslovanski, dunajski in madžarski, so organizirali napad na Jugoslavijo, da jo zaslužijo in oropajo njenega naravnega bogastva. Njih delo se že močno pozna. S svojo valutno spekulacijo so znatno pripomogli, da je naša valuta tako nizko padla. Naše banke stoje z malimi izjemami popolnoma pod židovskim vplivom. Židje hočejo dobiti popolnoma monopol na trgovino in industrijo v Jugoslaviji. Že sedaj je večina akcij industrijskih, bančnih in trgovskih podjetij v Jugoslaviji v židovskih rokah. V roke hočejo dobiti tudi vse naše časopise in knjigotržna podjetja. Papirna industrija je v nevarnosti, da preide popolnoma v židovske roke.

Jugoslavija je v nevarnosti, da postane druga Galicija. Zaslužjena jim potem ne bodo samo industrijska in trgovska podjetja, ampak vse: zemlja, politika, vse javno življenje, pa tudi morala! V Galiciji je večji del zemlje v posesti židov. Do l. 1867 je bilo židom prepovedano, nakupovati v Galiciji posestva, v celi Galiciji je bilo samo 38 judovskih posestnikov. L. 1867 so ukinili zaken zoper žide; v treh letih, l. 1870, je bilo ondi že 68 judovskih veleposestnikov. Dunajski polom l. 1873 je povzročil v Galiciji krizo, in tri leta pozneje so imeli judje že 289 veleposestev v rokah. L. 1890 je imelo 680 židov 3700 posestev v Galiciji, to je: vsak peti posestnik je bil žid. Od leta 1874 do 1892 je prešlo na žude 43.000 kmetij. Pred 10 leti so imeli 70, reči: sedemdeset odstotkov zemlje v Galiciji v svoji lasti.

Kako so prišli do tega? Večidel so kmetje izgubili svoje imetje vsled neznosnih dolgov, čisto vsled par goldinarjev. Pri 7568 dražbah v letih 1895—1897 je bilo samo 459 kmetov dolžnih več kot 2000 K; 2835 kmetov je izgubilo imetje zaradi 200 do 1000 K dolga, 1009 kmetov je bilo dolžnih samo 2 do 50 K! Tako uradni podatki statističnega urada v Lvovu. Ogromno večino dražb imajo na vesti judje!

LISTEK.

A. de Nora. — Al. B.

Noga.

(Dalje.)

Ko je bil mrz ponehal, se je čutil slabega in pil mnogo mrzlega mleka, da si je ugasil žejo. Ponoči je govoril vse zmedeno, kako ceno ima oves in krave, govoril o padajočih drevesih in gorečih hišah, vse navskrižem, z napol odprtimi očmi, tako da je že ne postala groza in je poklicala otroke, da ni bila sama.

Najmlajšega so pustili spati, druge tri deklice pa so stale plahih oči in na jok pripravljene ob vnožju postelje. Tomaž je tiho sedel pri vzglavju bolnikovem in poslušal čudno zmedene misli, ki so očetu rojile po sicer tako mirnih, hladnih možganih.

„Ali bodo umrli?“ je vprašal mater kakor velik otrok.

„Kaj pa še!“ je zdajci zaklical Ambrož. V polspanju je bil slišal vprašanje, se zbudil in čudeč se gledal toliko obrazov, ki so bili zbrani okrog njegove postelje.

„Kaj pa delate tukaj vsi?“ je zarentačil nad njimi. „Ali mislite, da bom umrl? Kdo to pravi? Le senjalo se mi je. Po glavi se mi vrti od samega polaganja. Ze vem, kaj bom storil: jutri vstanem. Sedaj pa le glejte, da se spravite v slamo.“

Tako je robanil.

Poslušali so ga kakor rešilen glas. Ako se more še tako razkoračiti, potem se ni na slabem, so rekli sami pri sebi in olajšani odšli spat.

Zena pa je drugo jutro Jožka, ko je šel v šolo, poslala po doktorja.

„Pojdi k njemu in reci mu, naj pride sem. Da so oče bolni, mu reci.“

Tomaž je to slišal.

„Ali je tega treba, mati?“ je rekel. „Oče bodo že sami ozdraveli. Kaj vedo doktorji?“

Mati pa je rekla, da bi rada slišala, kaj da je. Saj se potem lahko store, kar se jim bo zdelo prav. V Lisičini niso dali dosti na znanost. Bolne ovce in goved so zdravili sami in večinoma z vspehom.

Doktor je bil kakih 60 let star, majhen, okrogel, čisto obritega obraza in z naočniki, tako da je bil videti kakor duhovnik. Glava mu je bila skoraj čisto gola, a rdeča, polna lica in velika gibčnost, ki jo je imel, so ga delali mlajšega in vedno nekako vselega, tudi pri najresnejših opravkih.

Prišel je, našel nogo in njenega lastnika hudo slaba in govoril je, da je kri zastrupljena, da bode treba rezati, da je skrajni čas itd., tako da je celo rodbino obšla zana. Ambrož je bil pri polni zavesti, in je molče poslušal zdravnikovo razlago. Ko je pa končal, je rekel samo: „Za enkrat rezati se ne dam, gospod doktor. Sicer pa napravite, kar mislite, da bo prav.“

Doktor je zmaljal z ramami, za sedaj nogo povezal ter si hotel za drugi dan prihraniti pregovajanje k operaciji.

Ko je bil odšel, je Tomaž rezko odprl okno ter prvič zaklel v pričo očeta:

„Fej ga bodi, kako smrdi ta pošast“, je zakričal. „Kaj mu je vse namazal na nogo! Uro daleč že smrdi po sirupu. Oče, rezati ne daje! Rezati pa ne! Bo že tudi tako dobro, kaj ne, oče?“

Ves je bil razburjen in pokleknil k postelji poleg bolnika. Oče ga je popraskal po velikih lasih in ga tolažil: „Le miren bodi, Tomaž. Počasi bo že še boljše. Rezati ne dam, če ne bo sila. Mogoče, da se do jutri predere, potem bo pa vse prav. Čutim, da doktorjeva maža ni slaba. Peče kot sam ogenj.“

Naslednje dni je doktor zaman skušal Ambroža pregovoriti, da bi smel na nekaterih mestih prerezati. Noga je bila čudno videti, vsa višnjela čez členke

s temnimi lisami, in proti mečam so se vlekle dolge rdeče maroge, kakor ognja spičasti jeziki. Vsak dan o gotovi uri je prišel mrz, ki je kmeta stresal, kakor mlin vrečo za otrobi, ga metel kvišku, iztegoval in krivil ter včasih trajal po pol ure in še dalje.

Mrzlica je bila boljši pridigar nego zdravnik. Ambrož se je že pričel bati. In tako je nazadnje dovolil, da se bo drugi dan rezalo.

Tomaž je hotel pomagati, vodo dajati, bombaževe zvitke proč pokladati in druga taka ranocelniška pomožna dela. Ko pa je videl, kako je doktor odvijal nož, ko je duhal hude duhove tistih raztopin in videl zdravnikove hladnokrvne priprave, mu je postalo slabo, da je moral ven na sveži zrak. Mati je šla namesto njega gori, on pa je sedel pod okno, koder je stala ob zidu lesena klop.

Zgoraj je slišal glas doktorja, ki je pomirjevalno prigovarjal bolniku, in glas matere, ki je podbujala moža, slišal je rožljanje orodja v skledi, kjer je ležalo v karbolni vodi, in pljuskanje vode, s katero je zdravnik polival nogo. Potem je čul krik ranjenca, ki ga je zbadal nož, in pritaženo stokanje žene, v katerem je javkanje nad moževim trpljenjem premagovalo prizadevanje, da bi se ne dala obvladati od sočutja. In potem se je oglasilo skoro živalsko hropenje, ki je bolj kot glasno stokanje pričalo o bolečinah, ki jih je trpel gori operirane.

Zdaj pa Tomažu ni bilo več obstati spodaj pred hišo.

S par skoki je planil gori po stopnicah, zviškoma odprl vrata in strmel v to, kar je videl. Z bolnikove noge je na več mestih, kjer je bila ubodena, tekla kri v belo skledo, ki je stala spodaj. Zdravnik je bil slekel sukno, srajce bele rokave je imel zavlane čez komolce in roke so mu bile krvave, kakor mesarjeve. Mati se je nagibala čez moževino telo in jo držala bolno nogo pri kolenu krepko objema, kar pa se je slabo ujemalo s sočutnim, preplazenim izrazom njenega obličja. Za njenim hrbtom pa je volto stokal operirane.